

Esti kérdések 2022-ben

Harminc éve történt. Igen, pontosan harminc esztendeje, hogy II. János Pál pápa áldó szavaival, a kék szárnyú sirályok logójával a Duna Televízió az éterben megkezdte adását. Az első magyar műholdas tévécsatorna születése médiatörténeti és kultúrtörténeti tett. Szellemi kapocs lett, híd a világban szétszórta élő magyarság között. Egy lelkes nemzeti elkötelezettségű csapat vállalkozása a filmgyártásból jött szakemberekkel karöltve, heroikus kísérlet volt a magyar médiatörténelemben.

A Duna Televízió fennállásának legsikeresebb éveiben több volt, mint tájékoztatást nyújtó, kulturált szórakozást sugárzó tévécsatorna. Nemzeti intézmény volt: a Nemzet Televíziója. Létét már születésének pillanatában megkérdőjelezték. Ifjúkorába lépve megkezdődött feje felett a politikai osztozkodás. Kapta és állta a pofonokat a médiaháborúban, de éveken át hű maradt alapításakor megfogalmazott küldetéséhez, nézőihez.

Az alapító atyák: Sára Sándor főigazgató, Hanák Gábor és Lugossy László főigazgató-helyettes 1994 tavaszán bíztak meg a vasárnapi *Heti Hírmondó*, valamint a hétköznaponként az esti híradó előtt jelentkező, elsősorban nem aktuális kérdésekkel foglalkozó, *A nap interjúja* című 15 perces műsor szerkesztésével, vezetésével. Mi legyen a lét, a létezés értelméről szóló interjúsorozat mottója? Talán Hanák Gábornak ugrott be elsőként a babitsi vers címe: *Esti kérdés*. Remekművében a költő két tűz alá veszi a létezés abszo-

lút értelmetlenségét. Kétkedésének a természetre vonatkozó része egyértelműen megválaszolható. Azért szárad le a fű este, hogy helyet adjon a friss, az új fűnek másnap reggel, azért, mert élet-halál körforgásában a létezésnek a feltétele a megújulás.

De ne fogadjuk el axiómaként a babitsi választ. A riporter dolga, hogy tovább kérdezzen.

Mi a magunk dolga? Mi a teendők itt, ezen a maradéknyi kilencvenháromezer négyzetkilométeren, a történelmi szélverésektől huzatos Kárpát-medencében és széles e nagyvilágban, hol magyar él? Mi értelme az egész kultúrának, ha a legfényesebb elmék sem menthetik meg az embert a biztos süllyedéstől? (Vörösmarty)

Mi legyen az összetartó erő, mely ezt a civódó magyarságot (Ady), a kettéosztott társadalmat összefogja a harmadik évezredben? Sorjázta a riporter kérdések 1994 nyara óta minden este a vendégeinkhez, akik közül a teljesség igénye nélkül hadd idézzem most fel Ormos Mária professzor asszony történelmi példázatát: „Mi, magyarok itt vagyunk a török ellenére, korlátozott szabadság ellenére, nácik ellenére, orosz uralom ellenére. Megtanultuk a túlélés technikáját, győztesek lettünk a túlélésért vívott harcban.” Vagy emlékeztessenek a Stockholmban élő Sulyok Balázs figyelmeztető üzenetére: „...akkor az összeomlott ország roncsain szellemi birodalmat tudtak építeni, és tudtak Kodályok és Bartókok kinőni, tudtak Szent-Györgyi Albertek vagy Neumann

Jánosok felnőni akkor... Éppen ezért a jelenben is szellemi birodalmat kell építeni.” S mintha a messzi északon dolgozó tudós hazánkfia mondataira rímelnének Csoóri Sándor megszívlelendő szavai: noha Trianonban a legtöbb természeti kincsünket elveszítettük, egyetlen természeti kincsünket nem veszítettük el, az agyunkat, az értelmünket. A tudás hatalom. A XXI. században ezt kell nagyon komolyan vennünk, ami számunkra csakugyan az egyetlen hatalom maradt. „A tudás megszerzésének, az életben való sikeres helytállásnak első titka a szigorú iskolák, a korszerű oktatás” – véli a Zürichben kutatóként dolgozó Gyarmathy György professzor. Nemeskürty István pedig Berzsenyi Dániel gondolataival figyelmeztetett: „Minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs”.

Öt esztendő ezerkétszáz *Esti kérdés*-e a Duna Televízióban. Írók, tudósok, művészek, vallási felekezetek előljárói válaszoltak a szerkesztőnek: Banner Gézának, Baráth Edinának, Csáky Zoltánnak, Domonkos Lászlónak, Gózon Ákosnak, Kállai Katalinnak, Krassó Lászlónak, Mátay Lászlónak, Mucsányi Jánosnak, Nagy T. Katalinnak, Németh Árpádnak, Sípos Árpádnak, Szulyovszky Csabának, Tótfalusi Andrásnak. Köszönet, kedves kollégák!

Az 1992 decemberében indult Duna Televízió életében, működési rendjében 2000-ben jelentős változás történt. Sára Sándort és vezető csapatát leváltották, a képernyőről eltűnt a csatorna jól ismert, nézők által is kedvelt logója, a kék szárnyú sirály. A „cseppnyi változás” következtében műsorok alakultak át, szüntek meg, új műsorok születtek. Az *Esti kérdés* is eltűnt a képernyőről 2000 nyarán. Utolsó

interjújában Romsics Ignác történész figyelmeztetett Teleki Pál mondataira, aki szerint az, ami az Osztrák–Magyar Monarchia idején létrejött, nem más, mint egy nagy kérdőjel. A megoldást, a megnyugtató választ a térség népei és a világ azóta is keresik.

Huszonkét esztendő telt el azóta. A világban tektonikus változások történtek. Természeti katasztrófák pusztítanak, soha nem látott migránsáradat indult el Európa felé, éhínség tombol Afrikában, a Covid–19 koronavírus-világjárvány áldozatainak száma a földön meghaladta a hat és fél millió főt. Magyarországon 46 ezer elhunytat tartanak számon. A patrióta nacionalizmus mezében kisdédiktátorok játszmái ugrasztanak össze népeket, nemzeteket. S ha mindez nem volna elég, az év eleje óta a fegyveres agresszió jegyében feltámadt ordas birodalmi gondolat pusztít el lakott területeket, szed ártatlan civil áldozatokat Ukrajnában a II. világháború végén kialakult globális világrend megváltoztatására törekedve.

Mi dolga ilyenkor a világ történéseit figyelemmel kísérő, azon töprengő újságírónak?

Kérdezni, kérdezni, kérdezni!

Miről szólna az *Esti kérdés* a mai, sarkából kifordított világban? Mit írna a lét, a létezés értelméről a poeta doctus, Babits Mihály, ha ma élne? Kedves egykori és mai kollégák, kinek és miről tennétek ma fel *Esti kérdést*?

Jómagam Balla D. Károly Ungváron élő magyar írot faggatnám a kárpátjai magyar létről, új könyvének témájáról.

Ugye, ti is eljátszottatok a gondolattal?!

Csáky Zoltán